

Bakalářská práce Kateřiny Jakubové

Převod pohádky z češtiny do českého znakového jazyka

Posudek vedoucí práce

Studentka se ve své práci zabývá popisem rozdílů v převodu pohádky z češtiny do českého znakového jazyka, který je realizován slyšícím a neslyšícím tlumočnickem. Jedná se o téma, nad kterým často přemýšlíme. Cítíme, že se strategie v převodu textu u slyšících a neslyšících překladatelů liší, nicméně nyní jsme získali šanci vše podrobně analyzovat, popsat a doložit.

Bohužel se hned v úvodu musím podělit o pocit, že práce je nedopracovaná, v mnoha místech je analýza dobře započatá, nicméně nedokončená. To mi připadá jako nepříliš vhodný postoj nejen ve vztahu k tématu práce, k tlumočnické profesi, ale především ke všem na výzkumu zúčastněným osobám.

V úvodní části práce zaměřené obecně na převod textu a jeho typy, tedy tlumočení a překlad, je velmi úsporně popsáno tlumočení znakového jazyka a umělecké tlumočení. Zde bych zcela jistě uvažovala o finální změně pořadí podkapitol, a především o doplnění informací, které se váží přímo k situaci výzkumu. Kapitulu o uměleckém tlumočení bych předradila kapitole o specifických tlumočení znakového jazyka, které bych pak následně doplnila o specifika přístupu slyšících a neslyšících tlumočnicků, a především bych více popsala druhy tlumočení, které jsou následně ve výzkumu konkrétně využity. K těmto textovým změnám je nicméně možné dojít až ve chvíli, kdy je práce dobře uzrálá a veškeré informace jsou v ní dobře usazené. Bohužel tuto šanci práce nedostala.

V rámci výzkumu se Kateřině podařilo získat velmi kvalitní jazykový materiál: překlad pohádky Strašidlo z jeskyně z knihy Dračí pohádky autorky Mileny Baischové, a to jednak v provedení neslyšící rodilé mluvčí českého znakového jazyka a jednak v provedení slyšící tlumočnice – nerodilé mluvčí českého znakového jazyka. Převody textů byly tak odlišné, že se v nich dalo najít velmi mnoho zajímavých jevů. Kateřina si však již v zadání práce vymezila, že se zaměří výhradně na obsahové, formální a pragmatické rozdíly. Škoda, že tyto rozdíly shrnuje autorka v hlavní části práce na str. 78 v rámci pouhých deseti řádků a dále se jen konstatuje, že „*Rozdílů v převodu pohádky bylo při výzkumu v této práci nalezeno mnoho.*“

Katka učinila dobré rozhodnutí, když se v souvislosti se samotnou analýzou zdrojových a cílových textů rozhodla pro využití modelu translatologické analýzy Ch. Nordové. Ten také v průběhu práce potřebným způsobem pochopila a popsala. Tento model napomohl autorce udržet jasnou linii výzkumu, a především celkem přehlednou strukturu textu.

Nicméně v rámci práce bych zcela jistě doporučila mnohem podrobněji popsat tlumočnickou situaci z translatologického pohledu (včetně podrobnějšího popisu, proč se autorka rozhodla pro různé typy převodu u obou překladatelů a důsledky, které to pro samotný experiment může mít). **Dokáže Katka alespoň v rámci obhajoby tento nedostatek doplnit a tlumočnickou situaci z translatologického pohledu popsat**

(případně s odkazem na teoretiky, kteří se specifiky tlumočnických situací a jejich vlivům na samotný proces tlumočení zabývají)?

V rámci analýzy cílových textů autorka odkazuje na narativní rozhovor s tlumočnický (viz příloha č. 2), který se opíral jen o tři otázky. **Mohu požádat o vysvětlení, proč se autorka výzkumu rozhodla pro narativní rozhovor (o jaký typ rozhovoru se jedná) a proč do něj zahrнула právě jen tři otázky? Jak přínos rozhovoru Katka nahlíží z aktuální perspektivy?**

Některým sdělením jsem v práci jednoduše nerozuměla. Např. na str. 52: „*Text v českém znakovém jazyce také pracuje s tím, že děti nevěděly, jak vypadá sedmikráska (použití znaků: KVĚTINA + SEDM + KRÁSNÝ), proto tlumočnice přidala ještě vizuální popis.*“ Opravdu děti nevěděly, jak vypadá sedmikráska? Nebo spíše neznaly označení dané květiny, resp. neměly propojené označení květiny s konkrétní podobou květiny? **Opravdu je zde popis květiny snahou o vysvětlení (a doplnění neznalosti), nebo se jedná o standardní pojmenovávací postup v českém znakovém jazyce, dobře viditelný v mnoha slovnících odborné terminologie?**

Problematika pojmenování se v práci ukázala jako velmi zajímavá. Propria v ČZJ používaly obě tlumočnice různým způsobem. U slyšící tlumočnice se na rozdíl od tlumočnice neslyšící neobjevila snaha o použití tzv. jmenných znaků. **V práci se to však nedozvídáme – jakého charakteru je tedy tento rozdíl v převodu českého textu do českého znakového jazyka (rozdíl v ne/používání jmenných znaků)? S čím vším může souviset rozdíl ve využívání konkrétního jazykového prostředku?**

Další oblast výrazných odlišností převodu pohádky se týká obecně popisů v českém znakovém jazyce. **Dokáže autorka experimentu shrnout, v jakých základních atributech se liší popis v ČZJ u slyšící a neslyšící překladatelky?**

Na úrovni kompozice zmiňuje Kateřina závěr, že „*neslyšící tlumočnice i tlumočnice slyšící střídá perspektivu pozorovatele s perspektivou přímého účastníka.*“ **Mohu požádat o vysvětlení tohoto závěru? O jaké perspektivy se jedná? Rozumím tomu dobře, že jak slyšící, tak neslyšící tlumočnick vyžívali prostor a jazykové prostředky podílející se na dynamice textu zcela shodným způsobem?**

Bylo by možné, aby autorka výzkumu přehledově shrnula a na příkladech ilustrovala nejzásadnější rozdíly převodu pohádky do českého znakového jazyka provedené slyšícím a neslyšícím překladatelem v oblasti obsahové, formální a pragmatické?

Na závěr dotaz: **Proč se autorka práce rozhodla nepřiložit překlady pohádky jako přílohu bakalářské práce? Je možné relevantní části využít alespoň v rámci obhajoby?**

Závěr:

Bakalářská práce splňuje (byť s velkými výhradami) požadavky na bakalářské práce kladené a může být podkladem k obhajobě. Práci hodnotím stupněm dobře. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby a názor oponenta.

14. června 2021

Mgr. Naďa Hynková Dingová, PhD.

Ústav jazyků a komunikace neslyšících